

2006**II. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ****(μονάδες 10)**

1. *ἀνδρῶν γὰρ ἐπιφανῶν πᾶσα γῆ τάφος, καὶ οὐ στηλῶν μόνον ἐν τῇ οἰκείᾳ σημαίνει ἐπιγραφή, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ μὴ προσηκούσῃ ἀγραφὸς μνήμη παρ' ἐκάστῳ τῆς γνώμης μᾶλλον ἢ τοῦ ἔργου ἐνδαιψᾶται.*

Θουκυδίδου *Ἱστορίαι* II 43

Να αναπτύξετε σε 10-12 γραμμές δύο μηνύματα του πιο πάνω αποσπάσματος, στηριζόμενες σε συγκεκριμένες λέξεις ή φράσεις του.

(μονάδες 5)

2. Με άξονα τη συμπεριφορά του Ιπποκράτη στον πρόλογο του πλατωνικού *Πρωταγόρα* να προσδιορίσετε:

α/ τη **στάση** των εύπορων νέων της Αθήνας του 5^{ου} αι. π.Χ. απέναντι στη σοφιστική κίνηση, και

β/ τα **κίνητρα** που τους ωθούσαν στην υιοθέτηση μιας τέτοιας στάσης.

(μονάδες 5)**2007****II. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ****(μονάδες 10)**

1. *Συμφωνήσαμε σ' αυτά και ξεκινήσαμε. Όταν φτάσαμε στην είσοδο, σταματήσαμε και συνεχίσαμε μια συζήτηση που είχαμε αρχίσει όσο ερχόμαστε· για να μη την αφήσουμε λοιπόν μισή, αλλά να την τελειώσουμε και να μπορούμε, σταθήκαμε στα πρόθυρα του σπιτιού και συζητούσαμε ωσότου καταλήξαμε σε συμφωνία.*

Μου φαίνεται λοιπόν πως ο θυρωρός, ένας ευνούχος, μας άκουε, και είναι πιθανό, από τους πολλούς σοφιστές που συνέρρεαν, να ήταν θυμωμένος με τους επισκέπτες· όταν λοιπόν χτυπήσαμε την πόρτα και άνοιξε και μας είδε·- Α, είπε, κάτι σοφιστές· δεν ευκαιρεί·- την ίδια στιγμή έσπρωξε με τα δυο του χέρια την πόρτα με όση δύναμη είχε και την έκλεισε. Εμείς πάλι χτυπούσαμε και κείνος με κλειστή την πόρτα απάντησε και είπε· - Ε, άνθρωποι, είπε, δεν ακούσατε ότι δεν ευκαιρεί; - Καλέ μου άνθρωπε, είπα εγώ, δεν ερχόμαστε για τον Καλλία κι ούτε

σοφιστές είμαστε· ησίχασε· τον Πρωταγόρα χρειαζόμαστε και ήλθαμε να τον δούμε· ανάγγειλέ μας λοιπόν. - Μόλις και μετά βίας μας άνοιξε τέλος ο άνθρωπος την πόρτα.

Πλάτωνος *Πρωταγόρας* ΣΤ'

Για ποιους λόγους ο Πλάτων παρενέβαλε στον Πρόλογο το πιο πάνω επεισόδιο με το θυρωρό;

(μονάδες 4)

2. Να αναφέρετε και να σχολιάσετε σε 8 έως 10 γραμμές τρία σημεία διαφοροποίησης της Αθήνας έναντι της Σπάρτης τα οποία υπαινίσσεται ο Περικλής στο κεφάλαιο 38 του Επιτάφιου λόγου του (βλέπε σελ.1, κείμ. β').

(μονάδες 6)

2008

II. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

(μονάδες 10)

1. *Άμα μπήκαμε, βρήκαμε τον Πρωταγόρα να περπατά στο υπόστεγο· κοντά του περπατούσαν από τη μια πλευρά ο Καλλίας του Ιππονίκου και ο ετεροθαλής αδελφός του, ο Πάραλος του Περικλή ο γιος κι ο Χαρμίδης του Γλαύκωνα· από την άλλη πλευρά ο άλλος γιος του Περικλή ο Ξάνθιππος κι ο Φιλιππίδης του φιλομήλου κι ο Αντίμοιρος ο Μενδαίος, ο πρώτος από τους μαθητές του Πρωταγόρα, αυτός που πάει για τέχνη, για να γίνει σοφιστής. Όσο για κείνους που ακολουθούσαν από πίσω και άκουαν ό,τι λεγόταν, οι περισσότεροί τους φαίνονταν ξένοι· είναι αυτοί που παίρνει μαζί του ο Πρωταγόρας από όσες πόλεις περνά· τους γοητεύει με τη φωνή του, άλλος Ορφέας, κι αυτοί,*

μαγεμένοι, ακολουθούν τα ίχνη της φωνής του· ήταν όμως και μερικοί ντόπιοι στο «χαρό»· παρά πολύ χάρηκα όταν είδα τούτο το χαρό· πόσο όμορφα πρόσεχαν να μη γίνονται καθόλου εμπόδια στον Πρωταγόρα από μπροστά του.

Πλάτωνος Πρωταγόρας κεφ. Ζ'

Πού αποσκοπεί ο Σωκράτης;

- α) παρουσιάζοντας ονομαστικά τους νέους της Αθήνας που συνέρρευαν στο σπίτι του Καλλία για να ακούσουν τα μαθήματα του Πρωταγόρα;

(μονάδες 2)

- β) παρομοιάζοντας τον Πρωταγόρα με τον Ορφέα και χρησιμοποιώντας τις φράσεις «τους γοητεύει με τη φωνή του» και «μαγεμένοι ακολουθούν τα ίχνη της φωνής του»;

(μονάδες 2)

2. Στο διδαγμένο κείμενο I.A.(β), στη σελ. 1, ο Περικλής τονίζει: «... μή περί ίσου ήμῖν εἶναι τὸν ἀγῶνα καὶ οἷς τῶνδε μηδὲν ὑπάρχει ὁμοίως».

Να αναπτύξετε σε 10-12 γραμμές τέσσερις από τις αξίες που ξεχωρίζουν την Αθήνα από όλες τις άλλες πόλεις, σύμφωνα με όσα έχει πει ο Περικλής στα προηγούμενα κεφάλαια του λόγου.

(μονάδες 6)

(Επιτάφιος Κεφ. 42)

2009

II. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

(μονάδες 10)

1. Να, δέχομαι ότι οι Αθηναίοι, όπως και οι άλλοι Έλληνες, είναι μυαλωμένοι άνθρωποι. Βλέπω λοιπόν, όταν έχουμε συνέλευση στην εκκλησία του δήμου, ότι όσες φορές η πόλη πρόκειται να αποφασίσει κάτι για οικοδομικά, στέλνουν και φέρνουν τους οικοδόμους να τους συμβουλευθούν για τα οικοδομήματα και όταν πρόκειται για ναυπηγικά, τους ναυπηγούς· το ίδιο γίνεται και για όλα τα άλλα, όσα πιστεύουν ότι μαθαίνονται και διδάσκονται· κι αν κάποιος άλλος, που δεν τον νομίζουν εκείνοι τεχνικό, πάει να δώσει γνώμη, κι ας είναι πολύ όμορφος και πλούσιος και από γενιά, δεν τον ακούν καθόλου περισσότερο, αλλά τον κοροϊδεύουν και δημιουργούν θόρυβο, ωστόσο ή μόνος του αυτός που επιχειρεί να μιλήσει αποχωρήσει ζαλισμένος από το θόρυβο, ή οι τοξότες τον τραβήξουν από το βήμα ή τον βγάλουν έξω με διαταγή των πρυτάνεων. Έτσι λοιπόν φέρνονται, όταν πρόκειται για ζητήματα που αφορούν τεχνικές γνώσεις· όταν όμως πρόκειται να σκεφτούν για όσα αναφέρονται στη διακυβέρνηση γενικά της πόλεως, όμοια τότε σηκώνεται και τους δίνει τη γνώμη του και οικοδόμος και

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ: ΘΕΜΑΤΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ - ΠΡΑΓΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ

χαλικιάς και σκυτοτόμος, έμπορος και ναυτικός, πλούσιος και φτωχός, ευγενής και άνθρωπος του λαού, και κανείς δεν τους μαλλώνει γι' αυτό, όπως τους πριν, ότι χωρίς πουθενά να σπουδάσει, και ενώ δεν είχε δάσκαλο να τον διδάξει, σηκώνεται και θέλει να δίνει γνώμη· γιατί είναι φανερό, πως αυτό δεν το νομίζουν διδακτό. Και μη νομίζεις ότι μόνο στις δημόσιες υποθέσεις είναι έτσι.

α. Σύμφωνα με το πιο πάνω απόσπασμα, να αναφέρετε τα **δύο** επιχειρήματα με τα οποία ο Σωκράτης υποστηρίζει τη θέση ότι η αρετή δεν είναι διδακτή.

(μονάδες 4)

β. Πού στοχεύει ο Σωκράτης υποστηρίζοντας την πιο πάνω θέση;

(μονάδες 2)

2. Στο δεύτερο διδαγμένο απόσπασμα Ι.Α. (β) στη σελ. 1 να εντοπίσετε και να σχολιάσετε (σε 10 περίπου γραμμές) **δύο** σημεία στα οποία ο Περικλής τονίζει την υπεροχή της Αθήνας έναντι της Σπάρτης στον τομέα των πολεμικών.

(μονάδες 4)

(Επιτάφιος Κεφ. 39)

2010

II. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

(μονάδες 10)

1. *Όταν λοιπόν μπήκαμε μέσα, χασομερήσαμε ακόμη λίγο, τα είδαμε όλα με προσοχή και ύστερα προχωρήσαμε προς τον Πρωταγόρα και του είπα εγώ· - Ήλθαμε σε σένα, Πρωταγόρα, εγώ και τούτος εδώ ο Ιπποκράτης. - Θέλετε, είπε, να μιλήσετε μαζί μου κατά μόνος ή μπροστά σε όλους τους άλλους; - Για μας, είπα εγώ, είναι το ίδιο εντελώς· άκουσε γιατί ήλθαμε, και κανόνισε μόνος σου. - Ποιο είναι λοιπόν, είπε, το ζήτημα που σας έφερε; - Ο Ιπποκράτης εδώ είναι ντόπιος, γιος του Απολλόδωρου, από μεγάλο και πλούσιο σπίτι, κι έχει τη γνώμη πως τα φυσικά του προσόντα τον κάνουν ισόπαλο με τους νέους της ηλικίας του. Επιθυμία του είναι, νομίζω, να ακουστεί το όνομά του στην πόλη και πιστεύει ότι αυτό σίγουρα θα το επιτύχει, αν συναναστραφεί εσένε' γι' αυτό λοιπόν κοίταξε εσύ τώρα, αν νομίζεις ότι πρέπει μόνος σου να κουβεντιάσεις με μόνους εμάς γι' αυτά ή μπροστά στους άλλους. - Σωστά, είπε, Σωκράτη, νοιάζεσαι για μένα [...]*
Και ομολογώ ότι είμαι σοφιστής και μορφώνω ανθρώπους και φαντάζομαι ότι η προφύλαξη τούτη είναι καλύτερη από κείνη: να ομολογείς μάλλον παρά να αρνείσαι. Έχω εφαρμόσει και άλλες προφυλάξεις εκτός απ' αυτήν, ώστε, ας με συγχωρέσει ο θεός, τίποτε δεν έπαθα επειδή ομολογώ ότι είμαι σοφιστής. Και όμως πάνε πολλά χρόνια που είμαι στην τέχνη είναι δα και όλα μου τα χρόνια πολλά· δεν είναι κανείς από σας που δε θα μπορούσα με την ηλικία μου να ήμουν πατέρας του. Ώστε μου είναι παρά πολύ ευχάριστο, αν βέβαια το θέλετε, να μιλήσετε γι' αυτά που ήρθατε μπροστά σε όλους όσοι βρίσκονται εδώ.
Τότε εγώ υποπεύθηκα αλήθεια ότι ήθελε να επιδειχτεί και στον Πρόδικο και τον Ιππία και να περηφανευτεί που ήρθαμε εραστές της σοφίας του.

Πλάτωνος Πρωταγόρας Η'

Στη συνάντηση Σωκράτη – Πρωταγόρα:

- α) Πού στοχεύει ο Σωκράτης προκαλώντας τον Πρωταγόρα σε δημόσια συζήτηση στην παρουσία και άλλων σοφιστών;
 β) Γιατί ο Πρωταγόρας αποδέχεται την πρόκληση αυτή;

2. Στο δεύτερο διδαγμένο για μετάφραση κείμενο Ι.Α(β) στη σελίδα 1 να εντοπίσετε και να εξηγήσετε σε 10 περίπου γραμμές **τρία** αντινομικά στοιχεία, τα οποία οι Αθηναίοι πολίτες συνδυάζουν με αρμονικό τρόπο.

(Επιτάφιος Κεφ. 40)

2011**II. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ****(μονάδες 10)**

1. – Γέλασε εκείνος και είπει: «Ναι, μα τους θεούς, Σωκράτη ἵ γιατί κρατά για τον εαυτό του μόνο τη σοφία, δεν τη δίνει και σε μένα.–Μα για το όνομα του Δία, είπα εγώ, φτάνει να του δώσεις λεφτά και να τον πείσεις και θα κάμει και σένα σοφό. – Μακάρι, είπεν εκείνος, ω Δία και θεοί, τούτο να ήταν μονάχα ἵ θα έδινα όλη την περιουσία και τη δική μου και των φίλων μου ἵ μα για τούτο ακριβώς έρχομαι τώρα σε σένα, να του μιλήσεις για μένα. Γιατί εγώ και πολύ νέος είμαι και ούτε είδα ποτέ μου τον Πρωταγόρα ούτε τον άκουσα ἵ την πρώτη φορά που ήρθε εδώ ήμουν ακόμη παιδί. Όλοι όμως, Σωκράτη, τον επαινούν και λένε πως είναι πολύ ικανός να μιλά ἵ τι καθόμαστε λοιπόν και δεν πηγαίνομε να τον βρούμε, πριν βγει; Όπως άκουσα μένει στου Καλλία, του γιου του Ιπποκράτη ἵ μόνο ας πηγαίνομε. – Και εγώ είπα: Ας μην πάμε ακόμη, καλέ μου, εκεί ἵ είναι νωρίς ἵ ας βγούμε εδώ έξω στην αυλή, και ας χασομερήσομε κάνοντας γύρους, ωστόσο φέξει ἵ τότε πηγαίνομε. Ο Πρωταγόρας άλλωστε μένει μέσα τον περισσότερο καιρό, ώστε μην ανησυχείς, θα τον βρούμε, όπως φαίνεται, εκεί.

Πλάτωνος *Πρωταγόρας* κεφ. Β'

Στο πιο πάνω απόσπασμα ο Σωκράτης και ο Ιπποκράτης εκφράζουν δύο διαφορετικές στάσεις απέναντι στο σοφιστή Πρωταγόρα.

Να αναφέρετε αυτές τις δύο διαφορετικές στάσεις τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με στοιχεία από το κείμενο (δύο για την κάθε περίπτωση).

2. Ξυνελών τε λέγω τήν τε πᾶσαν πόλιν τῆς Ἑλλάδος παιδευσιν εἶναι καί καθ' ἕκαστον δοκεῖν ἄν μοι τὸν αὐτὸν ἄνδρα παρ' ἡμῶν ἐπὶ πλείστ' ἄν εἶδη καὶ μετὰ χαρίτων μάλιστα ἄν εὐτραπέλως τὸ σῶμα αὐταρκες παρέχεσθαι.

Θουκυδίδου *Ιστορίαι* II 41

Να αναφέρετε και να εξηγήσετε δύο χαρακτηριστικά του Αθηναίου πολίτη που προβάλλονται στο πιο πάνω απόσπασμα (I A (β), σελ. 1).

2012**II. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ****(Μονάδες 10)**

1. α. Ποια είναι, σύμφωνα με τον μύθο του Πρωταγόρα, τα στάδια της εξέλιξης του πολιτισμού του ανθρώπου, όπως παρουσιάζονται στο πρώτο διδαγμένο για μετάφραση κείμενο I.A.(α), σελίδα 1;

(Πρωταγόρας Κεφ. IB')

β. Κι όταν τελειώσουν με τους δασκάλους, τότε η πόλη τους υποχρεώνει να μάθουν τους νόμους και σύμφωνα με αυτούς να ζουν [έχοντάς τους για πρότυπο], για να μην κάνουν μόνοι τους ό, τι τους έλθει· και όπως ακριβώς οι δάσκαλοι της γραφής τραβούν με το κοντύλι τους γραμμές και έτσι δίνουν την πλάκα στα παιδιά που δεν ξέρουν ακόμη να γράφουν καλά και τα υποχρεώνουν να γράφουν ακολουθώντας τις γραμμές, το ίδιο και η πόλη έγγραψε για υπόδειγμα τους νόμους, ευρήματα καλών και παλαιών νομοθετών, και υποχρεώνει σύμφωνα μ' αυτούς να κυβερνούμε και να κυβερνιόμαστε· κι όποιος τους παραβαίνει, τον τιμωρεί, και το όνομα της τιμωρίας αυτής και σε σας και σε πολλά άλλα μέρη, επειδή η δικαιοσύνη κάνει τον άνθρωπο ίσιο, ευθύ, είναι ευθύνες. Την ώρα λοιπόν που τόσο άφθονη είναι η φροντίδα για την αρετή και στην ιδιωτική και στη δημόσια ζωή παραξενεύεσαι, Σωκράτη, και αναρωπιέσαι αν η αρετή είναι διδακτή; Μα δεν πρέπει να παραξενεύεσαι, πολύ πιο παράξενο θα ήταν, αν δεν ήταν διδακτή.

Πλάτωνος Πρωταγόρας ΙΕ'

Ποιος είναι ο ρόλος της πόλης ως φορέα αγωγής των νέων στην αρχαία Αθήνα, σύμφωνα με τον Πρωταγόρα;

καίτοι εἰ ῥαθυμία μᾶλλον ἢ πόνων μελέτη καὶ μὴ μετὰ νόμων τὸ πλεόν ἢ τρόπων ἀνδρείας ἐθέλομεν κινδυνεύειν, περιγίγνεται ἡμῖν τοῖς τε μέλλουσιν ἀλγεινοῖς μὴ προκάμνειν, καὶ ἐς αὐτὰ ἐλθοῦσι μὴ ἀτολμοτέρους τῶν αἰεὶ μοχθούντων φαίνεσθαι

Με βάση το πιο πάνω απόσπασμα από το διδαγμένο για μετάφραση κείμενο Ι.Α.(β),σελίδα 1, να αναφέρετε **δύο** χαρακτηριστικά του Αθηναίου πολίτη και πώς αυτά τον διαφοροποιούν από τον πολίτη της Σπάρτης.

(Επιτάφιος Κεφ. 39)

2013

II. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

(Μονάδες 10)

1. α. Να γράψετε **δύο** στοιχεία της θετικής προσφοράς των σοφιστών στην πρόοδο και την εξέλιξη του ανθρώπινου πνεύματος. (μονάδες 2)

- β. Να γράψετε και να εξηγήσετε με συντομία τα **δύο** είδη μόρφωσης στα οποία αναφέρεται ο Σωκράτης στο πρώτο διδαγμένο για μετάφραση κείμενο Ι.Α. (α) στη σελίδα 1. (μονάδες 4)

(Πρωταγόρας Κεφ. Γ')

2. τὸ εὐδαίμον τὸ ἐλεύθερον, τὸ δ' ἐλεύθερον τὸ εὐψυχον

Να αναπτύξετε το νόημα του πιο πάνω αποσπάσματος από το δεύτερο διδαγμένο για μετάφραση κείμενο Ι.Α. (β) στη σελίδα 1 σε 80 περίπου λέξεις. (μονάδες 4)

2014**II. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ****(Μονάδες 10)**

1. «Έτσι και αυτοί που περιφέρουν από τη μια στην άλλη πόλη τα μαθήματα και τα πουλούν χονδρικά ή λιανικά σ' όποιον τα ζητά, παίνουν όλα τα εμπορεύματά τους, ίσως όμως, λαμπρέ μου νέε, και απ' αυτούς μερικοί να αγνοούν τι είναι καλό και τι βλαβερό για την ψυχή [...]. Αν λοιπόν συ τυχαίνει να ξέρεις τι απ' αυτά είναι καλό και τι βλαβερό, τότε μπορείς χωρίς κίνδυνο να αγοράζεις μαθήματα και από τον Πρωταγόρα και από οποιονδήποτε άλλο· αλλιώς, κοίταξε, ευλογημένε, μήπως παίζεις στα ζάρια και ρίχνεις σε κίνδυνο εκείνα που περισσότερο αγαπάς».

Πλάτωνος *Πρωταγόρας* Ε'

Ποιον κίνδυνο διατρέχει ο νεαρός Ιπποκράτης σύμφωνα με το πιο πάνω απόσπασμα; Αναπτύξτε την απάντησή σας σε 8-10 γραμμές.

(μονάδες 4)

2. Στο διδαγμένο κείμενο για μετάφραση I.A. (β), σελ. 1, ο ομιλητής παρουσιάζει τους δημιουργούς του αθηναϊκού μεγαλείου. Ποιοι είναι αυτοί και ποια η προσφορά του καθενός;

(μονάδες 6)

(Επιτάφιος Κεφ. 36)

2015**II. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ****(Μονάδες 10)**

1. Όποιος με σκέψη έρχεται στην τιμωρία, δεν τιμωρεί ένεκα του αδικήματος που έγινε - ό, τι έγινε δεν είναι δυνατό, να κάμεις να μην έχει γίνει - αλλά για το μέλλον, για να μην αδικήσει ξανά μήτε αυτός ο ίδιος, μήτε άλλος που είδε να τιμωρούν αυτόν. Και όταν σκέπτεται έτσι, σκέπτεται ότι η αρετή διδάσκεται· τιμωρεί λοιπόν για να αποτρέψει από το κακό. Αυτή λοιπόν τη γνώμη έχουν όσοι επιβάλλουν τιμωρίες και στην ιδιωτική και στη δημόσια ζωή· και τιμωρίες και κολασμούς επιβάλλουν και οι άλλοι άνθρωποι σε όσους νομίζουν ότι κάνουν αδικίες, και μάλιστα οι Αθηναίοι, οι συμπολίτες σου· ώστε σύμφωνα με τις σκέψεις αυτές και οι Αθηναίοι πιστεύουν ότι είναι από εκείνους που πιστεύουν ότι η αρετή διδάσκεται και μαθαίνεται.

Πλάτωνος *Πρωταγόρας* ΙΓ'

Ερώτηση

Με βάση το πιο πάνω απόσπασμα:

α. Να γράψετε τα στοιχεία που αποδεικνύουν το διδακτό της αρετής σύμφωνα με τον Πρωταγόρα.

β. Να σχολιάσετε την άποψη του Πρωταγόρα για την επιβολή τιμωρίας.

2. *Γιατί όποιος από δική του πείρα κατέχει τα πράγματα και τα ακούει με ευμένεια, μπορεί και να νομίσει ότι παρουσιάζονται κατώτερα κάπως, μπροστά σ' αυτά που και θέλει και ξέρει. Όποιος πάλι δεν τα γνώρισε, θα θαρρεί πως μερικά είναι και υπερβολικά, από ζήλια, αν τυχόν ακούσει κάτι πάνω από τη δύναμή του. Γιατί τόσο μόνο βαστάει ο άνθρωπος να του λένε καλό γι' άλλους, όσο νομίζει και για τον εαυτό του πως είναι ικανός να κάνει κάτι από όσα άκουσε· για ό,τι από αυτά πάει πιο πάνω, αμέσως τους πιάνει η ζήλια, κι ούτε και το πιστεύουν. Όμως μια κι έφτασαν οι παλιοί να παραδεχτούν γι' αυτά πως έτσι είναι καλά, πρέπει και εγώ τώρα να κρατήσω τη συνήθεια και να δοκιμάσω να πετύχω καθενός από σας την επιθυμία και τη γνώμη όσο μπορώ πιο πολύ.*

Θουκυδίδου *Ιστοριών* Β'35

Ερώτηση

Ο ρήτορας στο απόσπασμα Ι.Α. (β) (σ. 1 του εξεταστικού δοκιμίου) εκφράζει τις επιφυλάξεις του για την εκφώνηση του επιταφίου λόγου. Με βάση το παραπάνω απόσπασμα από μετάφραση, να εξηγήσετε τα επιχειρήματα με τα οποία αιτιολογεί τις επιφυλάξεις του.

2016

II. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

(μονάδες 10)

1. Να αναφέρετε και να εξηγήσετε δύο χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του Ιπποκράτη, όπως αυτά διαφαίνονται από τον λόγο του Σωκράτη στο πρώτο διδαγμένο για μετάφραση κείμενο (Ι.Α).

(μονάδες 4)

(Πρωταγόρας Κεφ. Ε')

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ: ΘΕΜΑΤΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ - ΠΡΑΓΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ

2. α. *Η ελευθερία που απολαμβάνει ο Αθηναίος πολίτης αγγίζει την καθημερινότητά του και επηρεάζει τις σχέσεις με τους συμπολίτες του.*

Να τεκμηριώσετε την πιο πάνω θέση με αναφορά σε δύο σημεία του δεύτερου διδαγμένου για μετάφραση κειμένου (ΙΑ.β).

(μονάδες 4)

(Επιτάφιος Κεφ. 37)

- β. Να αναφέρετε δύο λόγους που αιτιολογούν τη διαφοροποίηση του Επιταφίου του Περικλή από άλλους επιτάφιους λόγους.

(μονάδες 2)

2017

II. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

(μονάδες 10)

1. 1. Να εξηγήσετε με δύο (2) επιχειρήματα πώς η *αἰδώς* και η *δίκη* λειτουργούν ως «... κόσμοι τε πόλεων και δεσμοί φιλίας συναγωγοί».

(Πρωταγόρας Κεφ. ΙΒ')

2. α. «Όσα τέλος έγιναν πέρα από αυτή (αρχή, ηγεμονία), αυτά τα μεγαλώσαμε οι ίδιοι εμείς εδώ που βρισκόμαστε λίγο πολύ στην ώριμη ηλικία ακόμα φροντίσαμε για την πόλη μας να έχει σε όλα, και για τον πόλεμο και για την ειρήνη, απόλυτην αυτάρκεια».

Θουκυδίδου *Ιστορία* Β' 36

Με αφορμή και το πιο πάνω παράθεμα, ποια είναι η συμβολή του Περικλή και της γενιάς του στη δημιουργία του μεγαλείου της Αθήνας του 5ου π.Χ. αιώνα; (αναφορά σε τρία (3) σημεία)

β. Μόνοι γάρ τόν τε μηδέν τῶνδε μετέχοντα οὐκ ἀπράγμονα, ἀλλ' ἀχρεῖον νομίζομεν [...]

ὥστε τολμᾶν τε οἱ αὐτοὶ μάλιστα καὶ περὶ ὧν ἐπιχειρήσομεν ἐκλογίζεσθαι· ὁ τοῖς ἄλλοις ἀμαθία μὲν θράσος, λογισμὸς δὲ ὄκνον φέρει. κράτιστοι δ' ἂν τὴν ψυχὴν δικαίως κριθεῖεν οἱ τὰ τε δεινὰ καὶ ἡδέα σαφέστατα γινώσκοντες καὶ διὰ ταῦτα μὴ ἀποτρεπόμενοι ἐκ τῶν κινδύνων.

Θουκυδίδου *Ιστορίαι* Β' 40

Στο πιο πάνω απόσπασμα, από το δεύτερο διδαγμένο για μετάφραση κείμενο (ΙΑ. β), ο Περικλής υπαινίσσεται δύο (2) διαφορετικές μορφές της έννοιας της *ἀρετῆς*. Να εξηγήσετε.

2018

II. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

(Μονάδες 15)

1. Και τούτο ὄω το τελευταῖο συμπέρασμα των λόγων μας μου φαίνεται πως μας κατηγορεῖ και γελά μαζί μας σαν ἄνθρωπος και πως, αν εἶχε φωνή, θα μας ἔλεγε: Ε Σωκράτη και συ Πρωταγόρα, εἰσαστε ἀλήθεια παράξενοι ἄνθρωποι· εσύ ενώ ἔλεγες στην αρχή ὅτι η ἀρετὴ δεν διδάσκεται, τώρα βάζεις τα δυνατά σου να φτάσεις στα ἀντίθετα, προσπαθώντας να δείξεις ὅτι ὅλα τα πράγματα εἶναι γνώση και η δικαιοσύνη και η σωφροσύνη και η ἀνδρεία· μ' αὐτόν τον τρόπο θα γινόταν ολοφάνερο ὅτι η ἀρετὴ διδάσκεται· γιατί αν η ἀρετὴ ἦταν ἄλλο ἀπὸ ἐπιστήμη, ὅπως ο Πρωταγόρας προσπαθοῦσε να υποστηρίξει, θα ἦταν φανερό, δεν θα ἦταν δυνατό να διδαχτεῖ· αν ὅμως ἀποδειχτεῖ τώρα ὅτι ολόκληρη εἶναι μια ἐπιστήμη, ὅπως συ, Σωκράτη, βάζεις τα δυνατά σου να δείξεις, θα εἶναι παράξενο τότε να μη διδάσκεται. Ο Πρωταγόρας πάλι, ενώ ξεκίνησε ἀπὸ την αρχή ὅτι εἶναι διδακτὴ, ἀντίθετα προς αὐτὴ μοιάζει τώρα με ἄνθρωπο που βάζει τα δυνατά του να δείξει πως η ἀρετὴ εἶναι σχεδόν ὅλα τα ἄλλα και μόνο ἐπιστήμη δεν εἶναι· κι ἔτσι δεν θα ἴταν καθόλου διδακτὴ.

Πλάτωνος *Πρωταγόρας* Μ'

Ο Πρωταγόρας στην αρχὴ του ομώνυμου Διαλόγου υποστηρίζει το διδακτὸ της ἀρετῆς. Στο τέλος του Διαλόγου καταλήγει στην ἀντίθετη θέση. Με βάση το ἀπόσπασμα, να σχολιάσετε με συνομῖα:

(α) το ἐπιχείρημα που αιτιολογεί τη μεταστροφή του Πρωταγόρα και

(β) την ἀπήχηση της μεταστροφῆς αὐτῆς στην ἀθηναϊκὴ κοινωνία του 5^{ου} π.Χ. αἰῶνα.

(μονάδες 6)

2.

(α) Πώς τότε, είπα εγώ, εννοείς τους ανδρείους; Δεν είναι οι θαρραλέοι; - Και τώρα ναι σου λέγω, είπε. – Μα τούτοι, είπα εγώ, που είναι έτσι θαρραλέοι δεν αποδεικνύονται όχι ανδρείοι αλλά μαινόμενοι; Από το άλλο μέρος πάλι εκείνοι οι σοφότατοι είναι και θαρραλεότατοι και όντας θαρραλεότατοι είναι και ανδρειότατοι; Με τον συλλογισμό τούτο η σοφία δεν θα ήταν ανδρεία;

Πλάτωνος Πρωταγόρας ΛΔ'

(β) Γιατί κι αυτό το ξεχωριστό έχουμε αλήθεια, ώστε οι ίδιοι εμείς και τόλμη πολλή να έχουμε και μαζί να συλλογιόμαστε καλά καλά ό,τι είναι να πάρουμε πάνω μας. Στους άλλους η άγνοια φέρνει την αποκοπιά, η συλλογή τον δισταγμό. Ωστόσο θα ήταν δίκιο την πιο μεγάλη δύναμη στην ψυχή να κριθούν πως την έχουν αυτοί που ξέρουν ολοκάθαρα και ποια πράγματα είναι φοβερά και ποια ευχάριστα, και όμως δεν ζητούν γι' αυτό ν' αποτραβηχτούν από τους κινδύνους.

Θουκυδίδη Περικλέους Έπιτάφιος 40

(α) Ποια είναι η κοινή ιδέα που προβάλλεται στα δύο πιο πάνω αποσπάσματα;

(β) Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με αναφορές στα κείμενα.

(μονάδες 4)

3. Μέσα από τη συνολική θεώρηση του *Έπιταφίου* λόγου διαφαίνεται η πληρότητα του Αθηναίου πολίτη, τόσο στα υλικά όσο και στα πνευματικά αγαθά. Να αναφέρετε:

(α) ένα υλικό και ένα πνευματικό αγαθό που είχε ο Αθηναίος πολίτης και

(β) δύο (2) αιτίες (μία για το καθένα), που συνέβαλαν στην απόκτησή τους.

(μονάδες 5)